

tudinem vel perfectionem hominis Christiani, vel ut simpliciter Christianus dici possit, non possunt intelligi de perfectione substantiali hominis Christiani; haec enim per Baptismum datur, nec de plenitudine sufficientiae, sed abundantiae. Ita *Suarez* l. c. cum *Alensi*. Alii dicunt, siquod praecipuum Ecclesiasticum olim extiterit, id hodie non amplius obligare *per se*, consuetudine obtinente contrarium. Vide *Laym.* t. 3. c. 3. n. 4.

242. Dixi *per se*: quia omnes fatentur, omittere hoc Sacramentum ex contemptu, esse peccatum mortale; ideoque *per accidens* ad Confirmationem suscipiendam graviter obligatur, qui ejus susceptionem sine aliorum scandalo aut contemptu actuali aut virtuali non potest omittere, aut qui sine ea probabiliter non potest resistere tentationibus contra fidem, nec eam fortiter profiteri coram tyranno; is (juxta *Suar.* l. c.) virtualiter contemnit hoc Sacramentum, qui oblata occasione negligit semel atque iterum, *vel certe qui proponit nunquam illud recipere, etiamsi millies offeratur occasio*. De primo modo mitius loquitur *Laym.* l. c., ubi ait, notabilem negligentiam non semper sapere contemptum. *Confirmantur* dicta ex *S. Thom.* qui p. 3. q. 72. a. 8. ad 4. cum *Hug. de S. Vict.* ait: *Omnino periculum esset, si ab hac vita sine Confirmatione migrare contingeret, non quia damnaretur, nisi forte propter contemptum, sed quia detrimentum perfectionis pateretur*. Contrarium docuit *S. Antonin.* 3. P. Summ. tit. 14. c. 14. §. 1.

243. Q. V. An nondum confirmatus suscipiendo primam tonsuram aut alios Ordines peccet graviter ob praecipuum *Trid.* sess. 23. C. 4. de Reform: *Prima tonsura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint?* R. Juxta *Barbosa* cum 15. DD. *Laym.* l. c. *Palao* hic Disp. un. p. 8. in fine, non peccat graviter, sed venialiter tantum, eoquod in *Trid.* cit. nullum sit verbum, quo praecipuum sub gravi peccato obligans indicetur; nihil enim ibi praecipitur initiandis, sed admonentur tantum Episcopi, quid fieri debeat. Alii apud *Coninck.* a. 8. n. 9. sentiunt contrarium. Porro etsi illicita sit collatio et susceptio primae tonsurae aut Ordinum sine praevia Confirmatione, valida tamen est.

244. Q. VI. An Episcopus confirmans et Confirmandus debeant esse jejuni: item an sub gravi praecipuo Confirmatio conferenda sit in templo et certis tantum diebus? R. Valde quidem conveniens est, ut a jejuno jejunis et in templo conferatur Confirmatio, praecipuum tamen graviter ad haec obligans non extat. C. *Ut jejuni* et c. *Ut Episcopi*, de Consecr. Dist. 5. non inferunt absolutam obligationem, sed docent, quod ex decencia ob Sacramenti reverentiam fieri convenit, ut patet ex verbis cap. ultimo cit. Unde ex rationabili causa, v. g. ob magnum confluxum Confirmandorum licet hoc Sacramentum etiam post prandium et extra Ecclesiam ministrare, ut patet ex praxi.

CAPUT III. De Eucharistia et Sacrificio Missae.

ARTICULUS I. De Eucharistia ut est Sacramentum.

§. I. Praenotanda.

245. Praenot. I. Varia tribuuntur nomina tertio N. L. Sacramento: 1. quidem communissimo et antiquissimo nomine vocatur *Eucharistia*, a Graeco *εὐχαριστία*, quod significat et bonam gratiam et gratiarum actionem; quia nempe per hoc Sacramentum et Deo gratias referimus pro acceptis ab eo beneficiis, et non tantum nova praeter gratiam, quam confert, impetramus, sed et Christum omnis gratiae fontem accipimus.

2. Vocatur simpliciter a *Trid.* sess. 13. C. 1. *Sanctissimum*: ibid. *admirabile Sacramentum* propter ejus prae caeteris excellentiam, de qua *Trid.* ibid. C. 3. ait: *Commune hoc quidem est sanctissimae Eucharistiae cum caeteris Sacramentis, symbolum esse rei sacrae, et invisibilis gratiae formam visibilem: verum illud in ea excellens et singulare reperitur, quod reliqua Sacramenta tunc primum sanctificandi vim habent, cum quis illis utitur; at in Eucharistia ipse Sanctitatis auctor ante usum est*. Alias etiam simpliciter dicitur *Sacramentum Novi Testamenti*, juxta illud 1. Cor. 11. *Hic calix Novum Testamentum est in meo Sanguine*. Christus enim morti proximus hoc amoris sui pignus nobis legavit.

3. A materia, ex qua Eucharistia conficitur, appellatur *Panis*, de quo Joan. 6. v. 52.: *Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita*.

4. A re, quae in Eucharistia continetur, dicitur *Corpus Christi*. Matth. 26. *Corpus Domini*; a *Tertull.* de oratione c. ult. *Sacramentum Corporis et Sanguinis Domini*.

5. A tempore institutionis dicitur *Coena Domini*.

6. A loco institutionis vocatur *Mensa Domini*, de qua 1. Cor. 10. v. 21.: *Non potestis mensae Domini participes fieri, et mensae daemoniorum*. Alias etiam dicitur *Sacramentum Altaris*, a loco, ubi conficitur.

7. A suscipientibus dicitur *Synaxis*, h. e. congregatio, collectio, adunatio, quia congregati fideles Eucharistiam simul percipiebant, et per hanc participationem cum Christo, et inter se communi charitatis vinculo colligabantur, ut ait Apost. 1. Cor. 10. v. 17.: *Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes, qui de uno pane participamus*. Hinc etiam dicitur *Agapa*, sive dilectio. Erant autem Agapae apud veteres convivia Ecclesiastici conventus eo fine instituta, ut per illa foveretur inter Christianos mutua dilectio, item ut pauperes isto refrigerio juvarentur; et quia conjungebatur cum ejusmodi convivii Eucharistia, ideo Agapae nomen Eucharistiae datum est. Ita *Tournely* in Praelect. Theol. de septem Sacram. Q. 1. de Euch. A Latinis etiam vocatur *Collecta, Communio, Fractio Panis*. Vide Card. *Bona* rerum Liturgic. L. 2. C. 3.

8. A Concil. I. Nicaeno c. 13. et Carthaginensi IV. c. 77. et 78. vocatur *Viaticum*, in quantum scil. (ut ait *S. Thom.* hic q. 73. a. 4. in corp.) hoc *Sacramentum praefigurativum est divinae fruitionis in patria, et hic praebet nobis viam et vires eo perveniendi*. Plura vide apud *Suarez* Comment. in quaest. 73. *S. Thom.* cit.

246. Praenot. II. Eucharistia definitur: *Sacramentum Corporis et Sanguinis Christi sub speciebus panis et vini ad spiritualem animarum refec-tionem divinitus institutum*. Ita *Laym.* L. 5. T. 4. c. 1. cum comm. Quando hoc Sacramentum definitur a TT. conversio panis et vini in Corpus et Sanguinem Christi remanentibus speciebus ad spiritualem fidelium refec-tionem, loquuntur de Sacramento Eucharistiae in fieri, priori modo de eo in facto esse. Dixi 1. *Quod Eucharistia sit Sacramentum*, est de fide. Vide *Trid.* cit. supra n. 2. Ab eodem *Trid.* tota sess. 13. continuo vocatur *Sacramentum*. — Dixi 2. *Quod sit Sacramentum Corporis et Sanguinis Christi sub speciebus panis et vini*: Eucharistiam enim intrinsece, et tanquam materia proxima constituunt non tantum Corpus et Sanguis Christi tanquam spirituale alimentum animarum, sed etiam species panis et vini, a quibus hoc Sacramentum accipit rationem signi sensibilis refec-tionis spiritualis. Ratio autem signi est de essentia Sacramenti: ergo. Hinc *S. Th.* in 4. D. 8. q. 1. a. 1. ait: *Ex speciebus et corpore Christi fit unum Sacramentum*. Testimonia PP. vide apud *Laym.* l. c. n. 2. — Dixi 3. *Divinitus institutum*. Institutio facta in ultima Coena habetur Matth. 26. Marci 14. et Luc. 22.,

ubi Christus *εὐχαριστήσας*, gratias agens, sanctissimum Corpus et Sanguinem suum praebeuit Apostolis dicens: *Accipite, et comedite: Hoc est Corpus meum: ... Bibite ex hoc omnes: Hic est enim Sanguis meus.* *Trid.* sess. 13. C. 1. docet: *Majores nostri omnes, quotquot in vera Christi Ecclesia fuerunt, qui de sanctissimo hoc Sacramento disseruerunt, apertissime professi sunt, hoc tam admirabile Sacramentum in ultima Coena Redemptorem nostrum instituisse.* Ex quibus patet, quod adsint omnia ad Sacramentum requisita. *Primo* enim habetur *Signum* visibile, scilicet species panis et vini, sub quibus continetur Corpus et Sanguis Christi. *Secundo*, signum efficax invisibilis gratiae ex promissione Christi Joan. 6. v. 50.: *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum; et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita:* ibid. v. 58. *Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.* *Tertio*, de institutione divina jam dictum est. Si desideres mandatum, lege illud Luc. 22. v. 19., ubi Christus instituens hoc Sacramentum dixit: *Hoc facite in meam commemorationem* Joan. 6. v. 53. ait: *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis;* ergo habentur omnia ad rationem Sacramenti requisita.

247. *Praenot. III.* Varias haereses ortas circa Sacramentum Eucharistiae breviter recenset *La Croix* L. 6. p. 1. n. 405., *Tournely* in Praelectionibus Theologicis Tom. 2. de septem Sacram. de Euch. q. 2. a. 1. Praecipua autem de Eucharistiae doctrina capita scitu necessaria optime ad instructionem fidelium desumuntur secundum ordinem ex *Trid.* sess. 13. C. 1., ubi docet realem praesentiam D. N. J. C. in hoc S. Sacramento. *Ibid.* Can. 1. definit: *Si quis negaverit, in S. Eucharistiae Sacramento contineri vere, realiter et substantialiter Corpus et Sanguinem Christi, una cum anima et divinitate D. N. J. C., ac proinde totum Christum, sed dixerit, tantummodo esse in eo, ut in signo, vel figura, aut virtute, anathema sit.* Per particulam *vere* docet *Trid.*, Christum non esse praesentem tantum per figuram et imaginem, ut docuit saeculo undecimo Berengarius, quem errorem revocavit subscribendo formulae fidei in Synodo Romana anno 1079., ut habetur T. 10. Conc. p. 378. Particula *realiter* docet, Christum non tantum objective per fidem esse praesentem; *substantialiter*, non tantum per virtutem a Christo diffusam, ut docuit Calvinus. Probatio hujus veritatis desumitur ex verbis Christi: *Hoc est Corpus meum.* Item: *Panis, quem ego dabo, caro mea est.* Joa. c. 6. etc.

248. *Secundo*, instruendi sunt fideles, per consecrationem panis et vini fieri conversionem totius substantiae panis et vini in substantiam Corporis et Sanguinis Christi D. N., ita ut non remaneat substantia panis et vini una cum Corpore et Sanguine D. N. J. C., sed maneant tantum species panis et vini; quam conversionem singularem Ecclesia vocat *transubstantiationem.* *Trid.* sess. cit. c. 4. et Can. 2.

249. *Tertio*, instruendi sunt, in venerabili hoc Sacramento tantumdem sub alterutra specie, quantum sub utraque, contineri; totus enim et integer Christus sub panis specie, et sub quavis ipsius speciei parte; totus item sub vini specie, et sub ejus partibus singulis, separatione facta, existit; quamvis enim ex vi verborum Corpus sub specie panis, et Sanguis sub specie vini, totum tamen Corpus Christi, quod jam est vivum, adeoque cum sanguine et anima Christi sub utraque specie existit vi naturalis illius connexionis et concomitantiae, qua partes Christi, qui jam ex mortuis resurrexit et non amplius moritur, inter se copulantur: divinitas quoque sub utraque specie existit propter admirabilem illam ejus cum corpore et anima hypostaticam unionem. *Trid.* l. c. c. 3. et Can. 3.

250. *Quarto*, instruendi sunt fideles, hoc Sacramentum non consistere

tantum in ipso usu, sive in actuali manducatione (ut voluit Lutherus in articulis Concordiae anno 1536. et Calvinus L. 5. Instit. c. 17. §. 3., unde hi Sectatores deduxerunt, nullum cultum pani Eucharistico exhibendum esse, reliquiasque ex Coena superstites in usus profanos consumi posse) sed Corpus et Sanguinem Christi vere ac realiter et substantialiter esse in hoc Sacramento peracta consecratione ante et post sumptionem, quamdiu panis species remanent incorruptae, ideoque omnes Christi fideles pro more in Catholica Ecclesia semper recepto patriae cultum, qui vero Deo debetur, huic sanctissimo Sacramento in veneratione exhibere debemus; *nam illum eundem Deum praesentem in eo adesse credimus, quem Pater aeternus introducens in orbem terrarum dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei.* Psal. 99., *quem Magi procurrentes adoraverunt.* Matth. 2., *quem denique in Gabilaea ab Apostolis adoratum fuisse, Scriptura testatur* Matth. 28. v. 17. *Ita Trid.* l. c. C. 5. vide ibid. Can. 4. et 6. Ex his etiam inferitur contra H. H., retinendam esse piam ac religiosam consuetudinem circumferendi reverenter et honorifice praecelsum hoc et venerabile Sacramentum in processionibus per vias et loca publica, asservandi illud in Sacrario, deferendi ad aegrotos, ut constat ex perpetua Ecclesiae praxi, ex CC. *Nicaeno, Flor.* et *Trid.* l. c.

251. *Praenot. IV.* Quamvis species Eucharistiae sint alterabiles et divisibiles, non tamen Christus; quia Corpus Christi in Eucharistia nunc est gloriosum et naturaliter impassibile; ideoque nequit dici calefieri, tangi, frangi, vel misceri, quia fractio vel mixtio dicit separationem partium: recte tamen dicitur moveri, elevari, demitti in stomachum, manducari, ob motum in speciebus receptum, quibus unitus est.

252. *Praenot. V.* Quamvis physice et materialiter Sacramentum Eucharistiae sub speciebus panis sit specie aliud, quam sub speciebus vini, quatenus ipsae species materialiter sic differunt; imo licet physice tot sint numero Sacramenta, quot sunt partes specierum; moraliter tamen est unum Sacramentum, si proponatur vel sumatur per modum unius; sicut enim cibus et potus sunt unum convivium, ita corpus et sanguis sunt una refectio spiritualis. Ita *S. Th.* hic qu. 73. a. 2. in corp. Nec propterea laici accipiunt tantum inadaequatum Sacramentum, aut partem tantum gratiae, quod sub speciebus panis tantum accipiant Eucharistiam; quia sub qualibet specie (ut dictum n. 249.) est totus Christus secundum Corpus et Sanguinem; et quamvis species panis non sumantur per modum potus, nec species vini per modum cibi, quaelibet tamen species continent totum id, quod manducatur et bibitur. Denique hic *Busemb.* addit, quod hostiae in diversis altaribus consecratae recte concipiuntur ut distincta numero Sacramenta; quia plures numero species moraliter discontinuantur, existunt enim tempore et loco physice et moraliter diverso. Econtra si Sacerdos unam hostiam in plures partes dividat, vel plures hostias simul, imo diversas species simul sumat, non dicitur plura numero Sacramenta accepisse.

§. II. Principia generalia de sanctissimo Eucharistiae Sacramento.

253. *Principium I.* Primae consecrationis materia remota, ex qua hoc Sacramentum conficitur, est panis triticeus: materia secundae consecrationis est vinum de vite. Dixi I. *Materia remota*: nam sicut in poenitentiae Sacramento peccata remittenda et destruenda dicuntur materia remota, sic in Eucharistia illud est materia remota, quod est convertendum in Corpus et Sanguinem Christi Domini: atqui panis et vinum sunt convertenda in Corpus et Sanguinem Domini: ergo. Ab aliis panis et vinum dicitur materia transiens.